

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 85. ANUL XII.

Telegrafulu este de doua ori pe septem-
man: joi'a si Duminec'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditur'a
oiei pe afara la c. r. poste, cu bani
ga'ta prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretiulu prenumerati-
unei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 29 Oct. 10 Nov. 1864.

tru provinciile din Monarchia pe unu ann
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Petițiunea Bucovenenilor către ministeriul de statu in cauzele bisericesci.

S a b i u in 26 Octob. In Bucovin'a este mare mis-
tare pe terenulu bisericescu. Deunadi, precum tóte jurnalele,
si cu deosebire celu serbescu din Neoplant'a, aducendu la cu-
noscinti'a publicului propunerile, care ar. Eppu alu Bucov-
vinei le-au facutu Sinodului din Carlovitiu, incepura saltá
de bucuria, afirmandu: ca Eppulu Bucovinei este in contr'a
infintiárei unei Mitropolii pentru Románii de Relegea ort. res.
cá si cum Parinti'a Sea aru stapani in arenda biseric'a, va sa
dica: pre preotii si crestinii din Bucovin'a; séu cu alte cu-
vinte: cá si cum Preasanti'a Sea aru poté fi Eppu cu abso-
luta potere, si sa nu dé nimeni respunsu pentru cele facute
si facende in biseric'a lui Christosu!

S'au insielatu gazetarii serbi, dar si Eppii serbi, cari
inca atribuiá Preasantiei Sele bucovinene o auctoritate ne-
spusu de mare, cáci au tacutu toti afara de unu Eppu român,
candu Eppulu Bucovinei in decursulu desbaterloru sinodali
au afirmatu: ca elu pricepe treb'a sea, de órece Elu unicu
este Eppu cultivatu sistematic; la care acelu Eppu român
i-au respunsu: ca Preasanti'a Sea este in parere stangace.
Insa adeveru este si aceea, ca Eppii serbi nu din convingere,
ci din lingusire atribuiá Par. Eppu bucovineanu acea mare
autoritate, cá sa-i dé privilegiu a incurcá binisioru treb'a Mi-
tropoliei române, cá asiá Preasantie Sele serbe sa mai dom-
nésca asupr'a Romániloru din Banatu. Dar nu li s'a sve-
titu. Dovada este representatiunea celoru mai multi nobili,
preotii si cetatieni din Bucovin'a cátra Eppulu lor, carea o
amu publicatu noi innumerii 79-81 ai acestui diuarius; dovada
este si representatiunea acelora-si Domni Bucoveneni, carea
au asternutu Ministeriului de statu in 8 Octob. a. c., din ca-
rea si Redactiunea Tel. au fostu norocósa a priimi unu e-
semplariu cu multiamirea cea mai cordiala atátu pentru tra-
miterea eii la dens'a, catu si pentru cuprinsulu eii celu plinu
de sciintie si cunoscintie genuine ale Recurentiloru in treburi
bisericesci; si nu ne indoimu nici cátu este negru sub un-
ghia, ca pasulu acest'a bine nimeritu nu se va coroná cu unu
resultata doritu din partea Ministeriului de Statu. Ponde-
rositatea cea mai eclatanta a acelei representatiuni, cátu si a
celei date Eppului Eugeniu, o aflámu in acea imprejurare, ca
Recurentii intr'un'a si intr'alt'a tractéza lucrulu obiective, dar
nu subiective; nu perdu din vedere preserisele canóneloru,
nici pracs'a bisericésca; nezuescu a reinviá Biseric'a, si a o
eliberá din catusiele, in care se tineá pán'acum; vreau sa re-
mána credinciosi cátra interesele cele bine socotite ale Epar-
chiei lor, si nu suntu voitori de neindreptárea unoru séu
altoru factori in Biseric'a, ci vreau sinodalitate, va sa dica:
cointielegere si cunoscintia in tóte afacerile bisericó-econo-
mice, si asiá condémna ori si care separatismu, si dictatura.

Triumfulu este siguru, unde suntu astfelu de virtuti.

Dupa acestea facemu sa urmeze petitiunea insasi, ce o au datu
unu numeru de eparchiotti din Bucovin'a— si inca eparchiotti de
frunte— la ministeriulu de statu in afacerile lor bisericesci,
carea o vomu comunicá in numerii cei mai de aprópe ven-
itoei ori Tel. Pom. in traductiunea. ce vomu face din te-
stulu germanu.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 18/30 Septembrie 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, si dupace
contelui Beldi se acórdá concediu de 6 septemáni; dupace se
citesce petitiunea a 15 comune, cá si pe venitoriu Cinculu
mare sa remána loculu centralu alu cercului lor, tégului Prejmeru
apoi se róga a i se da dreptulu de unu deputatu dietalu:
se citesce charti'a Esc. Sele Comissarului reg. impoternicitu,

prin carea comunica sanctiunarea articolului de lege, privitoru
la sanctiunarea si publicarea articuloilor dietali transsilvani.

La ordine a dilei e continuarea desbateri speciale
asupr'a representatiunei la propunerea lui Obert-Bedeus.

Cuventulu din urma lu are refert. Obert, care in cu-
ventu lungu espune punctele de manecare ale comitetului si
arata, cátu de pagubitore e pentru comunele singuratice pro-
cedur'a de a se dá recrutii dupa cercuri, candu apoi atérna
dela intemplanre, cá un'a comuna sa deá toti feciorii cei apti,
si alt'a póte nici unulu. Relele provenitóre de aici, dice, le cuno-
scu cu totii, si Teutsch le-a documentatu prin cifre pána la
evidintia. Desbaterea dar nu s'a nascutu de aici, ci din propu-
nerea cea mijlocitóre a lui Haupt. Cá referinte alu comi-
tetului se simte datoriu a face in unele parti cáte o observare,
numai la cele ce le-a dísu Mog'a cu atát'a preocupatiune si
cu atát'a ura natiunala (?), nu va urmá, ci se va conduce in
tóta afacerea acést'a numai de cea mai curata bunavointia cá-
tra tóte natiunalitátile tieriei. (Bravo!) Puscariu a dísu, ca
datorinti'a de a militá este personala; densulu respunde, ca
despre aceea, cá candu celu obligatu la tóta intemplanrea aru
trebui sa militeze insusi in persóna, in legea respectiva nu
stá nici barem unu cuventu, dincontra este ertata rescumpe-
rarea cu bani, ba si instituirea prin alta persóna, celu putinu
intre frati. Cumca datorinti'a de a militá nu este curatu per-
sonala, se vede si de acolo, ca parintii si comunele se con-
stringu a dá afara pre cei fugari. — S'a dísu mai departe,
ca sistem'a conscriptiunala este apesátore; densulu acést'a o
recunósce din tóta inim'a si aduce dreptu marturia opiniunea
Br. Hoch, presidului de sectiune in ministeriulu de finantie,
care conscriptiunea o afla forte irrationala, de órece dá sol-
dati, cari slujescu fára voia si cari adeseori cu multu mai
multu bine aru poté face in alte stári. Dar tocmai pentruca
este asiá, trebuie ingrijitu, cá sarcin'a de a militá celu pu-
tinu sa se impartiesca intr'unu modu cátu se póte mai dreptu
si mai egalu pentru toti, si acést'a se póte numai asiá, déca
repartirea se va face dupa comune. (Bravo!) Deci reco-
manda punctulu 1 alu representatiunei dupa stilisarea comi-
tetului.

Vicepresied. Alduleanu reasuma, si aducendu
amendementele la votare,

propunerea lui Eitel nu se primesce;

propunerea lui Haupt nu se prime-
sce;

la propunerea lui Teutsch resultatulu este dubiu, dar
facendu-se prob'a contraria, propunerea lui Teutsch
se primesce si devine conclusu.

Urméza aline'a 2, inaintea cárei'a

Haupt, aretandu necesitatea, cá darea recrutiloru sa
nu se repartiesca numai dupa numerulu populatiunei, ci si
dupa proportiunea aptitáti, dupa carea Transilvani'a aru fi
sa dea cu 5-800 feciori mai putinu decum dá in adeveru,
propune: La repartirea contingentului imperialu preste sin-
guritele tieri de coroná se ia in socotintia numai numerulu
poporului, si prin acést'a Transilvani'a se ingreúza pretare,
de órece aici din cause climatice si dietetice capacitatea ju-
nimei de a militá e cu multu mai mica, decátu in alte
tieri. De aceea aru fi forte de doritu si aru fi dreptu si po-
trivatu pentru tóte tierile de coroná, cá in venitoriu la re-
partirea contingentului imperialu pelánga numerulu populatiu-
unei sa se ia in consideratiune si aptitatea, si pe Transsil-
vani'a sa se puna contingentulu acél'a, ce corespunde capaci-
táti eii. (Bravo!) Se sprijinesce.

Obert consimte cu propunerea lui Haupt, numai cátu e
la indoiéla, déca aceea e basata pre premise adeverate ori nu;

căci pecandu Haupt dice, ca contingentulu imperialu se repartiese dupa numerulu populatiunei, pe atunci vede, ca dieta Salzburg-ului tocmai se roga, că repartirea sa se faca dupa populatiune.

La votare propunerea lui Haupt se priimesce.

Urméza la desbatere aline'a 2, resp. acum 3 din reprezentatiune.

Haupt in cuventu lungu arata, ca asistinti'a militara nu e de prisosu, ci e tocmai de lipsa, dar se plange totdeauna asupra reului aceluia, ca comisiunilor militare, deca trimitu la comisiunile de superarbitrarie juni, pre cari accesti'a i afla neapți, platescu spesele calatoriilor acestora cu 21 f., din care cauza apoi medicii militari, că nu cum-va sa cada in pedéps'a acést'a, facu sa vina sub sórte si de acei'a, cari de altmintea aru fi fostu scutiti. De aceea propune:

1) cá partea d'antáiu a punctului 3 sa remána cu totul afara;

2) cá aline'a 2 a acéstui pct. sa sune in modulu urmatoriu: In loculu procedurii ceii simple, care a fostu mai nainte usitata, s'au introdusu o procedura plina de forme, carea nu numai immultiesce cheltuiiele si asupresce erariulu, dar causéza si deosebitelu partide multe spese in castigarea documentelu pentru reclamatiuni, si dá ocasiune de a aduce de si nu documente false, dar celu putinu nu de totu adeverate in privinti'a reclamatiunei; si asiá aru fi consultu, ca procedur'a sa se simplifice analogu procedurii de mai nainte.

A trei'a propunere a deputatulu Haupt suna: „O asemenea greutate causéza si § 106 din instructiunea data la legea despre intregirea armatei, dupa care § doctorii dela asentare aru fi datori a plati insisi spesele de 21 f., deca feciorulu declarat de aptu s'aru afla la supraarbitriu neaptu. Atunci s'aru urmá cu o securitate cu multu mai mare din partea mediciloru asentatori etc.

Aducendu-se la intrebarea sprijinirii, propunerea 1 a lui Haupt e sprijinita, asemenea a dóu'a si a trei'a.

Gaitanu apera mai antáiu in contr'a lui Obert dreptulu seu de deputatu, cá sa póta vorbi si sa-si póta dá parere si într'o petitiune; apoi trecendu preste propunerile lui Haupt, propune densulu, cá adausulu la aline'a 2 sa se stérgea.

G. Manu arata parere de reu, ca propunerea densului de a se precisá dorintiele dietei in privinti'a acést'a, nu s'a priimitu, ear ce se tine de propunerea lui Haupt, cá aline'a 3 si 4 sa remána afara, densulu nu afla pentru acést'a cauza indestolitóre. Ear cátu pentru amendementulu alu doilea alu lui Haupt, privitoriu la simplificarea procedurii de reclamatiuni, se declara francu pentru densulu si e cu totul in contr'a assertului lui Gaitanu: ca unde suntu forme multe, e si garantia multa. Cei ce au functiunatu in aceste oficie, sciú cátu de grea este procedur'a acést'a, si de siguru voru sprijini propunerea lui Haupt; numai cátu aru fi doritu, cá reclamatiunile sa se duca la sfársitu ex officio, pentruca amploiatulu politicu, ce conduce in vre-o comuna conscriptiunea, cu acea ocasiune póte duce la capetu si reclamatiunile.— Asemenea se declara si pentru alu treilea amendementu alu lui Haupt.

Br. B e d e u s recomanda testulu originalu alu comitetulu, cá sa ne se priimesca într'o representatiune cátra Mai. Sea lucruri de insemnatate mai mica. (Asia e!)

H a n n i ' a din motivele aduse de Gaitanu inca e de parere, ca aline'a 1. din punctulu 2. alu operatulu comisiunei sa remána cu totul afara.

Referint. O b e r t se vede nevoitu a vorbi, căoi aude partinindu-se cu atât'a zelu stergerea acestei alinee. E unu votu de neincredere in jurisdicțiunile civile, candu ceremu asistinti'a militara, si densulu, celu putinu pentru tinutul fundulu regescu, protestéza contr'a acéstui votu nemeritatu. Soldatii nu cunoscú impregiurările sotiale si locale, si asiá reclamatiunile, ce s'aru face din partea unui séu altui june reclamante, n'aru avé nici unu resultatu, de ore ce oficerii, cari suntu membri ai aceluor comisiuni, privescu numai la esteriorulu fecioriloru, ear la alte impregiurări nu. Apoi afara de aceea feciorulu vine sub jurisdicțiunea militara numai dupace depune juramentulu steagului, ear pâna atunci stá sub jurisdicțiunea civila. In fine nu numai diet'a nóstra, dar si altele, precum d. e. cea din Vorarlberg inca suntu de parere, ca oficiele militare nu suntu competinti la comisiunile de reclamare.

La votare propunerea lui Gaitanu

(stergerea alineei intregi) nu se priimesce;

propunerea 1. a lui Haupt (stergerea alineei 1) nu se priimesce;

propunerea 2. a lui Haupt (modificarea alineei 2) nu se priimesce;

propunerea 3. a lui Haupt (adausulu cititu) se priimesce.

Urmeza pct. 4, resp. 3 din operatulu comisiunei.

Rannicher propune, cá dupace representatiunea cuprinde in generalu dorintiele dietei traussilvane si ale tierrei, passagiile urmátore sa se priimesca en bloc fara desbatere. Presied. observa, ca Conrad a facutu o propunere aditativa, Conrad insa o retrage, deca s'aru priimi propunerea lui Rannicher. Fabini inca observa, ca aru avé de a propune unu adausu la aline'a 5; apoi aducendu-se la sprijinire propunerea lui Rannicher, aceea se priimesce; si ne mai insinuandu-se nimenéa la cuventu, V. p r e s. A l d u l e a n u aduce la votare partea meritoria a propuneri lui Rannicher: cá adica alineele restante sa se priimesca en bloc, si astfel propunerea lui Rannicher se priimesce,

si a trei'a citire se lasa pe siedinti'a urmátore, ear siedinti'a acést'a se termina la 1 óra dupa amédi.

Siedinti'a din 19 Sept. (1 Oct.) 1864.

Dupa citirea protocolulu in limb'a germana, si dupace lui Fogarasy si lui Wittstock se acórdá concediu de câte 4 septemáni, se trece

la ordine a dílei, la carea suntu §§-ii 10, 12 si 13 din legea dietala, cari la desbaterea d'antáiu remasesera in suspensu, si cari se citescu acum. Noi comunicaseram proiectulu acést'a de lege inca in numerulu 57 alu acéstei foi; dar presupunendu, ca acéla nu voru mai fi in memoria viua, lu reproducemu aici de nou.

§ 10. Pâna atunci, pâna candu se va fi efaptitu pe calea legislatiunei apromis'a nóua impartire politica a tierrei, si apoi pe bas'a acélei'a si o impartire nóua a cercurilor electorale; deputatii alesi prin alegere directa in intielesulu §. 3 se voru alege dupa o impartire proportiunala, basata atátu pe respectarea drepturiloru politice esercitate si pâna acumu, si a numerulu locuitoriloru, cátu si pe privintie de teritoriu si de economia de statu, in urmatoriulu tipu:

A. Deputatii, cari se voru tramite din partea comunelu singulari:

1. Liberele cetáti r. Clusiu 2, 2. Muresiu Osiorheiu 2, 3. Alb'a Iuli'a 2, 4. Gherl'a 2, 5. Elisabetopole 2, 6. Sabiiu 2, 7. Brasiovu 2, 8. Sighisiór'a 2, 9. Mediasiu 2, 10. Bistritia 2, 11. Sebesiu 2, 12. cetatea r. Orescia 2, 13. cetatea r. Reghinu 2, 14. Opidulu Abrudu 1, 15. Opidulu Ocn'a 1, 16. Opidulu Hunedór'a 1, 17. Opidulu Kézdi-Vasárhely 1, 18. Opidulu Hatiegu 1, 19. Opidulu Sepsi-San-Giorgiu 1, 20. Opidulu Odorheiu 1, 21. Opidulu Iliefalv'a 1, 22. Opidulu Cic-Sered'a 1, 23. Opidulu Brezcu 1, 24. satulu Olafaleu 1, 25. Opidulu Sicu 1, 26. Opidulu Cosiocn'a 1, 27. Opid. Aiudu 1, 28. Opid. Turd'a 1, 29. Opid. Desiu 1, 30. Opid. Fagarasiu 1, 31. Opid. Giergio-San-Miclosiu 1, 32. Opid. Resinari 1, 33. Opidulu Rosi'a 1, 34. Opid. Mociu 1, 35. Opid. Dev'a 1, 36. Opid. Huedinu 1,

B. Cercurile de alegere formate din cuprinsulu comitatelu, districtelu si scaunelu, la a cároru alegere de deputati comunele acele nu voru luá parte, care dupa cele deasupra scrise au dreptu a tramite deputati proprii la dieta. 37. Comitatulu Albei de susu 2, 38. Comit. Albei de josu 6, 39. Comit. Cetáti de balta 3, 40. Comit. Turdei 4, 41. Comit. Clusiuului 5, 42. Comit. Dobacei 3, 43. Comit. Solnoculu dinlantru 4, 44. Comit. Hunedórei 6, 45. Districtulu Fagarasiulu cu pártile anexate din Dominiulu Branului 3, 46. Districtulu Nasendulu 2, 47. Scaunulu Odorheiuului 3, 48. Scaunulu Treiscaune 3, 49. Scaunulu Ciuculu 3, 50. Scaunulu Muresiuului 2, 51. Scaunulu Ariesiuului 2, 52. Scaunulu Sabiiulu 2, 53. Scaunulu Sighisiórei 2, 54. Districtulu Brasiovuului si asiá numitele siepte sate dimpreuna cu Apati'a, Crisb'a si Uifalu 3, 55. Scaunulu Mediesiuului 2, 56. Scaunulu Bistritiei 2, 57. Scaunulu Sebesiuului 2, 58. Scaunulu Cinculu mare 2, 59. Scaunulu Cohalmulu 2, 60. Scaunulu Mercurei 2, 61. Scaunulu Noerchiulu 2, 62. Scaunulu Orasciei 2, 63. Scaunulu filialu alu Saliscei si alu Talmaciulu, cu comunele mai nainte militarisate Orlatu, Vestemu, Racoviti'a si Jir'a voru tramite la olalta 2.

O b e r t cá refert. minoritati' espáne relele de pâna a-

cum ale reprezentanției transilvane, care densulu le afla a fi fostu cu deosebire patru: 1) că scaunele dietale eră cea mai mare parte în mâinile nobilimei, carea înca în diet'a din 184 $\frac{1}{2}$ numără 245 deputati nobili și numai 65 cetățienesci; 2) că multe terguri și sate neînsemnate tramiteau deputati proprii, și comitate, scaune seu districte întregi, pecandu orasie însemnate nu aveau dreptulu acest'a; 3) că multe comitate, scaune și districte în decurgerea timpului se marisera multu, că deputati tramiteau totu numai că mai înainte, în fine 4) eră legea electorala însăși, carea eschideă pre cea mai mare parte a poporului dela alegerea deputatiloru. Pentru de a delatură aceste rele, suntu două căli: un'a că din totu trecutul sa se facea tabula rasa, adică sa se stergă totu ce au fostu, ori apoi ca arondarea cercuriloru și darea dreptului de alegere și alegibilitate sa urmeze după împregiurările cele schimbate ale timpului. Minoritatea, alu cărui referinte are densulu onoré a fi, s'a tinutu de principiulu cestu din urma, nu restornandu, ci innoindu trecutul; de aceea a datu în votulu eii preferinție mai mari cu deosebire clasei cetățienesci, căci pretutindinea elementulu cetățienescu a fostu poterea și tari'a staturiloru. Putin'a reprezentatiune a elementulu cetățienescu d. e. a fostu și caus'a caderei Poloniei. (Eppulu Siagun'a: Acolo au fostu cu totul alte cause!) Minoritatea în locu de 49 ablegati de comune a pusu 52; căci asiă a crediutu, ca va corespunde cuventulu lui Mirabeau dela an. 1789, ca reprezentanti'a unei țeri trebuie sa fie aceea, ce este cart'a geografica: unu tablou alu totului. În Engliter'a comunele tramitu 400 ablegati, ear comitatele numai 252. Prêste totu dela poporele apusene sa invetiămu, căci avem multu de invetiatu. (Bravo!)

K o r o n k a în cuventu lungu propune, că scauneloru Odorheiului, Muresiului și Trei-scaunelor, apoi cetățiloru Clusiu și Osiorheiului sa se acorde câte unu deputatu, asemenea comunei Traseău, ear comunelor Hlafaleu, Olafaleu, Cosiocn'a, Sicu, Breticu, Ocn'a Sabiului și Késdi-Vasiarheiului sa li se deă câte doi deputati, că și până în an. 1848.

P o p e ' a. „D. antevorbitoriu în vorbirea sea cea lunga au adusu atâtea momente înainte, încatu marturisescu, ca deca asiă voi a respunde la momentele acelea, mi-aru trebui sa vorbescu o di întreaga. Atât'a totusi trebuie sa reflectezu doi antevorbitoriu spre linișcirea și odichnirea dnei sele, că încatu se atinge de natiunea româna, acest'a nici odata nu au contribuitu și nu va contribui nici odata la aceea, că vre-un'a din celelalte natiuni ale Tranniei și cu deosebire natiunea magiara sa se stergă din cartea poporeloru. Ca natiunea româna nici odata nu a contribuitu și nici nu va contribui, că sa se sapa grôpa pentru natiunea magiara cu atât'a mai puțin nu, pentruca Români, domniloru, au unu proverb, carele dice, ca celu ce sapa grôpa altui'a, cade singuru într'ens'a. Deca i-au placutu dlui antevorbitoriu a mentionă, ca Ungurii într'unu numeru însemnatu au peritu în răsbôie și prin acest'a s'au desertatu orasiile și satele, apoi sa-i placa a sci dni'a lui și aceea, ca Români, cari suntu cei mai numerosi și cei mai vechi în țier'a acest'a, de buna sêma voru fi peritu într'unu numeru și mai însemnatu și într'unu numeru mai mare voru fi lasatu sate și orasie deserte. Insa cumu amu disu, nu voi sa me lasu mai afundu a respunde la momentele atinse de d. antevorbitoriu, ci voiescu a remanê striinsti pelânga obiectulu, care este pusu la ordinea dilei, adică pelânga § 10 din ordinea dietala.— După cum vedemu, domniloru, din aline'a 1 a acestui §, comitetulu dietalu si-a luat de puncte de plecare la formarea cercuriloru electorale, drepturile politice exercitate mai înainte, numerulu locuitoriloru și alte privinție de teritorii și de economi'a de statu.— Procedur'a acest'a a comitetulu dietalu se vede a fi basata pe constitutiunea cea vechia în legatura cu schimbările afundu țaretore,— se vede ca comitetulu dietalu au vrutu a combină trecutul cu presintele, au vrutu sa acomodeze trecutul cerintieloru. timpului presinte, și pentru aceea în unele partinescu și eu acest'a procedur'a a comitetulu dietalu. Numai mi se pare, ca pecandu de o parte comitetulu diet. au trasu sêma prê mare pentru trecutu, pe atunci elu au trasu sêma cevasi mai mica pentru presinte; va sa dica pecandu comitetulu diet. au observatu o consecuintia asiă dicendu de feru în privinția unoru puncte de plecare ale sele, pe atunci elu nu au observatu asemenea consecuintia și în privinția celorlalte puncte de plecare ale sele, de ce vedemu, ca la liter'a A, unde se insira orasiile și opidele, se aducu tôte înainte, câte mai înainte au avutu dreptu de a tramite deputati proprii la dieta, asiă încatu nu se lasa nici unu orasiu și nici unu opidu afara, pecandu despre alta parte în celelalte orasie și opide, care înca au tôte cerintiele de a poté fi reprezentate în diet'a țerei prin deputati proprii, și înca în mesura cu multu mai

mare, din acestea dicu nu s'au priimitu, decâtu numai unulu adică Resinarulu.— Astfelu de orasie și opide, cari după parerea mea au tôte cerintiele pentru de a fi reprezentate prin deputati proprii în diet'a țerei, aru fi mai multe, dar anumitu aru fi sa se socotêscă după parerea mea și comun'a Satulungu dela Sacele lângă Brasiovu, aru fi sa se socotêscă și Saliscea de lângă Sabiulu, aru fi și Dobr'a din comitatulu Hunedorei. Incatu pentru Satulungu, comun'a acest'a numără 9—10,000 de locuitori,— unu numeru acest'a, domniloru, care precumpanesce prê departe numerulu locuitoriloru toturoru opideloru acelor'a, care au dreptu a fi reprezentate prin unu deputatu propriu în diet'a țerei, dicu numerulu locuitoriloru toturoru opideloru acelor'a luate singuratic. Ba elu precumpanesce și numerulu locuitoriloru cetățiloru acelor'a, care au dreptu a fi reprezentate prin câte doi deputati în diet'a țerei, afara de cetățile capitale Sabiulu, Clusiu și Brasiovulu. Mai încolo comun'a Satulungu representêza o economi'a de vite fôrte însemnata. Locuitorii din Satulungu tinu turme fôrte numeroșe de vite, sute de mii de oi, cai, vaci etc. Cine nu au auditu, ca locuitorii din Satulungu, și în deobste dela Sacele pascu câmpurile cele intinse ale Romaniei, Bessarabiei, Bulgariei, până la muntele Balcanu și Marea-nêgra, cu turmele loru cele numeroșe? Eară pe de alta parte produsele vitelor loru le petrecu în partea cea mai mare aci în țiera, le petrecu la Brasiovu și în țier'a Bârsei întreaga, care nu știu, ce aru face în privinția acest'a, deca nu aru fi Sacelenii cu turmele loru cele numeroșe. Mai încolo locuitorii din Satulungu pôrta și unu negociu însemnatu cu Principatele-române. Lân'a Saceleniloru, sute de mii de mâji, se tramite la Pest'a, Vienn'a și mai departe; ergheliile loru de cai se ducu până în țier'a—ungurêscă și Banatu spre vendiare. Comun'a Satulungu platesce o contributiune fôrte însemnata; nu-mi aducu bine aminte de summ'a totala, dară știu pozitivu, ca suntu locuitori în Satulungu, cari se potu asemena în privinția contributiunei cu proprietarii cei mai mari de pamentu, suntu adică locuitori în Satulungu, cari platescu contributiune anuală 5—600 f. v. a. Eu credu, ca acest'a este indestulitoriu, pentru că sa convinga prê fiacare despre summ'a contributiunei celei mari, care se radica în totu anulu din satulu acest'a. Mai încolo vine de consideratu și acea împregiurare, ca în privinția industriei comun'a Satulungu înca este bine reprezentata mai cu sêma se destinge în manufacturi de lâna, pandiaria s. a. În vecinatatea comunei acesteia în Cernatu se afla unu târgu de septemâna, în comun'a Satulungu este și șcôla normală; subt absolutismu s'au aflatu aici și resiedinția unei preture, și credu ca și în venitoriu înca va fi resiedinția vre-unui submunicipiu. Și asiă aceste împregiurări luate la olalta credu ca suntu destulu de convingatore despre aceea, cumca comun'a Satulungu nu numai unu deputatu, dară în adeveru, cu privire la celelalte orasie și opide cu multu mai neînsemnate, înca și doi deputati proprii aru poté sa pretinda, prin cari sa fie reprezentata la diet'a țerei.— Ce se atinge de opidulu Saliscea, acest'a este mai aprôpe de noi și eu credu, ca fiacare dintre noi șcie și cunôscu, cumca mai tôte acele împregiurări, care le-amu adusu înainte pentru Satulungu, într'o mesura numai ce-va mai mica le aflămu și în comun'a Salisce. Și în comun'a acest'a numerulu locuitoriloru trece prêste 5 $\frac{1}{2}$ mii suflete. Comun'a acest'a înca pôrta o economi'a de vite în principatele vecine, pôrta mai totu acel'asi comerciu, că și comun'a Satulungu. Asemenea și în privinția industrială vine a se asemana cu Satulungu cu deosebire obiecte de industria. Apoi Saliscea este unu punctu de comunicatiune, unu centru între atâtea sate din vecinatate și din împregiuru; are târgu de septemâna și de trei ori pe anu târgu de țiera. Ce se atinge de Salisce, ea de altmintrea este pusa din partea minorității în rendulu opideloru, care au sa fie reprezentate prin unu deputatu în diet'a țerei.— Incatu pentru opidulu Dobr'a, trebuie sa însemnazu, ca orasiulu acest'a și până la an. 1848 au avutu drepturi nobilitari, care le-au exercitatu totdeun'a și le exercitêza și astadi. Aci înca creșce din di în di ce merge comerciulu, industria. Orasiulu acest'a este unu punctu de comunicatiune între Banatu, Tîer'a—ungurêscă și Ardealu, este unu opidu, care are târgu de septemâna și de țiera; elu este unu punctu, la care tôte comunele din împregiuru și mai departe concurgu, și representêza în sfârșitu și orasiulu acest'a atâtea interese materiale și morale—potemu dice.— Pentru aceea propune: că în dieta sa binevoiesca a primi și aceste 3 opide, adică: Satulungu, Salisce și Dobr'a în numerulu acelor'u opide, care suntu îndreptățite a tramite câte unu deputatu la diet'a țerei. (Bravo!)

P u s c a r i u observa mai antăiu, ca §§ 10, 12 și 13 din proiectulu de lege alu comitetulu s'au lasatu afara la

pertractarea de mai nainte, cu acea credință, ca până va reveni diet'a la densulu, se va termină legea pentru impartirea țierei. Dar de ôre ce acést'a nu s'a facutu, crede, ca nu rămâne alt'a de facutu, decâtu a priimi neschimbati §§-ii 10 și 13 din operatulu comisiunei, privitori la cercurile electorale și la despartimintele interne ale dietei; căci indata ce se va lasă diet'a la desbateri și la concessiuni in favórea unor'a, indata voru pretinde și ceialalti asemenea, și asiá nu se va mai gata. — (Bravo!) „Dupa acestea, dice, nu-mi rămâne alt'a, decâtu a face unele reflexiuni dlui reg. Koronka, cele ce nici decâtu nu i le potu iertá. Dlui dice, ca nu e reprezentata destulu aristocriti'a, nici natiunea magiara și secuia în asemenea mesura, dupacum este reprezentata natiunea germ-sasa și româna. Eu amu onóre a respunde dlui reg. Koronka, ca déca Sasi au in diet'a tranna de facto preste 40 și Români preste 50 membri, atunci socotescu, ca natiunea magiara și secuia, care are unu numeru de membri dietali ce trece preste 60, póte fi deplinu multiamita. Au va d. reg., cá natiunalitatea magiara sa maiorizeze pre celelalte dóue natiunalități? Eu socotescu, ca acést'a nu o va nici natiunalitatea magiaro-secuia; nu, pentru aceea, pentruca acést'a aru strică ecuilibrulu și fratietatea internatiunala a țierei, acést'a aru aduce dupa sine unu comunismu politicu. Apoi insusi d. reg. Koronka totdeun'a, candu a tinutu cuventári mai lungi, a combatutu comunismulu, și eu nu cunosc altu comunismu in tiér'a acést'a, decâtu tendinti'a d'a trage la sine tóte drepturile. (Bravo!) — Eu socotescu, Dloru! ca diet'a Transilvaniei nici odata nu va concede, cá o natiunalitate sa maiorizeze celelalte dóue natiunalități. — A disu d. reg. Koronka, ca aristocriti'a, nobilimea de prin comitate nu e destulu reprezentata in dieta. Acum intrebú eu pre d. reg. Koronka, ca intre cei 60 membri alesi și chiamati de Mai. Sea au nu erá partea cea mai mare aristocritia? Pentruce n'au venitu? Dara sa punemu, ca aristocriti'a si-arú perde tóta popularitatea in tiéra, încátu nu s'aru alege la dieta nici unulu dintre aristocriti; atunci totu rămánu cei 40 regalisti de reserva, din cari luandu numai $\frac{1}{3}$ pentru aristoc. la casulu celu mai reu aru fi destulu reprezentata.“ — Obert cu asertulu despre cetatieni are dreptu, déca 'ntelege pre toti locuitorii liberi ai țierei. — Apoi reflecta lui Koronka pentru natiunea româna inarticulata, carea n'a voitu sa inarticuleze trei natiunalități, ci s'au inarticulatu pre sine cá a patr'a natiune. „Dara de aci, dice, sa nu deduca nimenea consecuinti'a, ca natiunei române și sase compete numai câte $\frac{1}{4}$, eara celei magiaro-secuie $\frac{1}{2}$ din folósele publice. Nu, nici decum! D. e. déca in dieta aru fi 100 membri, 25 Români, 25 Sasi și ceialalti de natiunalitatea magiara, atunci acesti'a la olalta aru maiorisá in dieta. (Bravo!) Asiá dara la astfelu de sperantie sa nu ne intindemu, dle reg. Koronka! Noi ne vomu silí, déca va veni nat. magiara și secuia in dieta și se va vedé vatemata in drepturile sele, cá sa le vindecámú, dar cá sa lasámú sa ne mai suprematizeze cá pâna 'n 1848, acést'a nici odata nu o vomu concede. (Bravo!) Inarticularee celoru 4 natiuni si-au aflatu esplicarea sea in articululu de lege privitoriu la egal'a indreptatire a limbiloru in tiéra; și fiindu in tiér'a nóstra 3 popóre de 3 limbi diferite, vedemu ca acést'a este ecuilibrulu politicu in tiéra, unde natiunalitátile jóca o rola in tóte agendele publice, mai cu séma in dieta. Asiá dara, cum amu disu, ecuilibrulu politicu și internatiunalu in tiér'a nóstra numai asiá se póte sustiné, déca un'a din cele 3 natiunalități principale nu va maiorisá pre celelalte dóue.“ Deci nu póte partiri pre Koronka, ci mai vertosu se 'ntaresce in parerea și propunerea sea, cá sa se se priimésca proiectulu regimului. — (Va urmá.)

Dela Associatiune.

S a b i i u in 27 Octobré (8 Novembre). Siedinti'a lunaria a comitetului Associatiunei s'a tinutu astadi sub presi-diulu ordinariu alu Esc. Sele Parintelui Episcopu Baronu de S i a g u n ' a. Obiectele pertractate mai tóte fura de insemnate numai secundaria; starea cassei se areta a fi de 1,068 fl. 60 xr. v. a. Obiectulu celu mai momentosu a fostu impartirea stipendie-loru, asignate prin conclusulu adunárei gen. din Haliegu. La cele 6 stipendie a 100 fl. menite pentru juristi, au fostu 23 competinti; stipendie, dupa desbateri mai indulungata s'au asignatu la urmatorii: Candrea, Laz'a, Nichit'a, Chicia, Olariu și Georgiu Russu; pentru cele dóue stipendia de filologia au fostu 3 concurinti, dintre cari s'au stipendiatu Dragomiru și Popu (cestu din urma conditiunatu, déca se va legitimá cu immatricularea); la cele 6 stipendie gimnasiale au concursu 15 tineri, dintre cari s'au impartasitu Muresianu, Micu, Isaacu, Ben'a, Ieronimu Gheaj'a (conditiunatu, déca va produce atestate de eminentia și de pe semestrulu II alu anului scolasticu espiratu, la dincontra stipendiulu acést'a se va dá lui Radesiu,) in fine

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Torpanu. Protocolulu intregu sperámú, ca-lu vomu poté reproduce in numerulu celu mai de aprópe.

S a b i i u in 26 Octobré. Astadi plecara spre Vienn'a la senatulu imperialu: P. Archimandritu Popasu, D. V. Pres. alu tablei reg. și alu dietei Alduleanu, și d. Administratoru comitatensu Puscariu; máne audimu ca pléca d. comite alu natiunei sasesci cu mai multí deputati. —

V i e n n ' a in 23 Octobré. Se crede, ca senatulu imp. indata la inceputu i se voru dá dóue proiecte de legi, privitóre la concessiuni pentru drumuri de feru, și anume la celu transsilvanu și apoi la unu drumu in Ungari'a dela Casiovi'a la Oderberg.— Despre ablegatii poloni inca nu se scie cu sigurantia, nici ca voru intrá, nici ca nu voru intrá in senatulu imp., și ceea ce se vorbesce prin jurnale, e mal multu séu mai putínu coniectura; regimulu se pare ca va sa lucre cu dea-dinsulu pentru intrarea lorú, și se vorbesce tare, ca spre scopulu acést'a va sa stérge cu 10 Novembre c. n. starea de assedia din Galiti'a.— Tóta lumea e curiósa, ba incordata chiaru, cum se va desvoltá cestiunea senatulu imperialu ample și redusu; se crede mai indeobste, ca desfacerea senatulu imp. in ample și redusu este o concessiune, ce se face Ungariei. —

Principatele române unite.

Faptulu celu mai insemnatu, ce avemu a-lu re'erí astadi, este, ca alegerile la consiliile judetiene, (din care au sa easa jumetate membrii pentru fiitórea casa de susu-senatu-a Romaniei), s'au facutu; alegerile acestea in sa pentru noi au valóre numai principiala, de ôrece persónele alese cea mai mare parte suntu necunoscute. Din numele unor'a inse tragemu sperantia, ca alegerile au esitu preste totu in favórea Guvernului, pre care nóue ne place a-lu identificá cu progressulu.

In mijloculu afaceriloru celoru insemnate politice resare in Romani'a și o stea artistica. „Bucimulu“ ne spune cu mandria despre triumfele cele neindatinat, și despre talentele cele rare ale domniștórei Niniti'a N. Alessandrescu din Iasi, carea dupa unu studiu mai indelungatu alu muzicee in Itali'a s'a re'ntorsu pe catu—va tempu in patri'a sea și farmeca inimele conationaliloru sei prin vocea sea ceamelodiosa și plina de espressiune. „Bucim.“ spera, ca dsior'a Niniti'a V. Alessandrescu va fi a trei'a celebritate europeana, esita din Români'a (lânga autricea Dor'a d' I s t r i ' a și d. G a n e s c u redactorulu „Europei“ din Frankfurt.

Prospectu politicu.

Politic'a esterióra deocamdata e de putínu interesu; in t a l n i r e a l u i N a p o l e o n u c u A l e s s a n d r u se esplica și se reesplica mereu; diu tóte in sa se vede, ca referintiele intre Franci'a și Russi'a cu nemicu n'au devenitu mai cordiale, decum fusera mai nainte, ba tocmai e de insemnatu, ca Napoleonu putine dile dupa reintórcerea sea dela Nizza demandá, a se urcá ajutórele emigrantiloru poloni din Franci'a, — o mesura, ce nu sémena nici decâtu a amicia.

C a m e r ' a i t a l i a n a s ' a r e d e s c h i s u in 22 Octobré (3 Novembre.) Referad'a comisiunei in privinti'a stramutárei capitalei la Florenza aprobéza pasulu acést'a. Partid'a favoritóre conventiunei se crede ca va formá o maioritate de 300 contr'a 70 voturi. — Curi'a papala observa tacere și ascépta dela venitoriu desvoltarea mai favoritóre a lucruriloru.

P a c e a g e r m a n o - d a n e s a , precum scimu, s'a 'ncheiatu, dar actulu respectivu inca nus'a predata publicității.

S e n a t u l u i m p e r i a l u a l u D a n i e i e r á sa se deschida in 4 Novembre, dar iar s'au amanatu.

R e g e l e G r e c i e i a d e p u s u in 18/30 Octobré juramentulu pe constitutunea cea nóua a țierei.

Din T u r c i ' a s e s c r i e de nou despre revolte intre crestini; déca acestea voru avé o insemnate mai mare ori nu, venitoriu va aretá.

Nr. 39—1

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci in Comunele gr. orient. tiitore de protop. II. alu Joajului de josu.

1) Balsi'a cu unu salariu anualu de	100 fl. v. a.
2) Mad'a „ „ „	80 fl. v. a.
3) Almasiulumare,, „ „	120 fl. v. a.
4) Glodu „ „ „	60 fl. v. a.
5) Cibu „ „ „	100 fl. v. a.
6) Bozesiu „ „ „	80 fl. y. a.
7) Mermezeu „ „ „	80 fl. v. a.
8) Bacainti'a „ „ „	120 fl. v. a.
9) Homorodu „ „ „	80 fl. v. a.

Tóte prevediute cu Cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá vré una din aceste statiuni au pâna la finea lunei Nov. c. asi asterne la subscrisulu cererile lorú dimpreuna cu documentele despre hotezu, despre absolvarea studiiloru pedagogice și despre portarea morala, pre langa care se cere ca se scie și Cantárele bisericesci. Secarambu (Nagyág), 20. Oct. 1864.

S a b i n u P i s o Protop. și Insp. Scol. distr.

Editur'a și tipariulu tipografiei diecesane.